

Paradoxismul sau drama automatizmelor

Geo Vasile

○De-a lungul a 139 de pagini plus 4 de bibliografie se întinde strădania eseistului Titu Popescu de a impune paradoxismul drept un concept estetic teoretizat și ilustrat prin cărțile lui Florentin Smarandache, încă tânărul autor rezident în SUA. ○Dacă ni se îngăduie, opinia noastră este că benigna teorie artistică a lui Florentin Smarandache, precum și cărțile acestuia, devin, în primele o sută de pagini, pretext al unei veritabile performanțe eseistice, id est un text rafinat și intens prin care Titu Popescu își probează fără ostentație nu numai lecturile atotcuprinzătoare, ci și iscusita dicțiune a construcției prin succesive asimilări și edificări. ○Fără să cadă în hagiografie, eseistul este convins de propriul demers recuperator, văzând în Florentin Smarandache o întrupare a filosofiei paradoxiste, un autor al etniei **alternative**. Ale cărui cărți, din păcate prea puțin cunoscute, sunt marcate de alchimicul paradox al propriei vieți: “tensiunea scânteietoare, debordanța lirică, disonanța organizată, ironia dezinvolturii și demonismul rece, riscul lucid și naivitatea, jubilația și nepăsarea”. ○

GEO VASILE

De-a lungul a 139 de pagini plus 4 de bibliografie se întinde strădania eseistului Titu Popescu de a impune paradoxismul drept un concept estetic teoretizat și ilustrat prin cărțile lui Florentin Smarandache, încă tânărul autor rezident în SUA. Personalizarea mișcării literare a paradoxismului prin “smarandachism” ar presupune, în primul rând, o bună cunoaștere în România a cărților ce au generat respectivul **ism**. Dar, vai, scriitorul și matematicianul vâlcean este mult mai cunoscut în Europa și SUA decât în București; ceea ce nu ne știrbește cu nimic fervoarea asociativă a informației și autenticitatea vocației eseistului de a-și susține și concretiza eșafodajul teoretic. Importantă ni se pare mărturisirea lui Titu Popescu, el însuși rezident la München, conform căreia scrierea acestei cărți s-a încheiat fără ca inspiratorul ei, Florentin Smarandache, să-i fie cunoscut, fizic vorbind: Persoana lui mi-e străină, personalitatea lui îmi este aproape. Aceasta e garanția sincerității rândurilor ce urmează. Dacă ni se îngăduie, opinia noastră este că benigna teorie artistică a lui Florentin Smarandache, precum și cărțile acestuia, devin, în primele o sută de pagini, pretext al unei veritabile performanțe eseistice, id est un text rafinat și intens prin care Titu Popescu își probează fără ostentație nu numai lecturile atotcuprinzătoare, ci și iscusita dicțiune a construcției prin succesive asimilări și edificări. Teoria se țese și se concretizează asemeni unei pânze de păianjen care abia în final își numește nutrimentul: paradoxul ca sorginte a lucrărilor lui Florentin Smarandache. Sunt invocați autori iluștri, de la St. Lupașco la Solomon Marcus, de la Blaga la A. Moles și Dufrenne. Și totuși, ce este paradoxismul, evident legat de paradox ca “plus cunoașterea minus-cunoașterii”? Radicalizare, erezie, voluptate experimentală fără frontiere? Pusee euforice sau negativiste în vecinătatea unor reacții controlate de anarhie?

Oare acest comportament artistic n-a fost deja clasat de avangărzile deja istorice? Titu Popescu se străduiește să demonstreze că dinamica scriiturii este inepuizabilă și că artistul, în intuitiva sa sustragere de sub acțiunea manipulative a Puterii de a-l serializa,

nu conține să adopte noi strategii apte să “recuperez starea de grație a obiectului artistic”. Paradoxismul convertește comedia automatismelor, cultivată de avangardă în **dramă**, punând sub semnul întrebării virtuozitatea formală. Aflat în filiație postmodernistă, paradoxismul absoarbe și redă simptomatologia sfârșitului de mileniu: “simultaneizarea informației la scară planetară, revoluția granițelor formale, democratizarea relațiilor inter-individuale și a conștiinței de sine (...)”. Paradoxismul presupune experiențele-limită de viață, recunoscând și refrazând, totodată, nivelarea și umilirea umanului în statistici și expertize electronice. Dincolo de jocul formal și cultura efectului, poezia și proza lui Florentin Smarandache, guru-ul paradoxismului, conștientizează emergența rostirii mesajului. Citându-l pe Constantin M. Popa, Titu Popescu inventariază o serie de înaintași ai paradoxismului: Apollinaire, Jarry, Urmuz, Vinea, Claude Sernet, Nichita Stănescu, Bacovia ș.a., oferind cititorului rolul de protagonist al jocului intertextual, paradoxismul aduce oximoronul în stare de șoc, în timp ce paradoxul își epuizează valențele antinomiei. Recâștigarea individualității pierdute și a candorii libertine, pare a fi operația nobilă săvârșită de paradoxism într-o lume grăbită, automatizată, fragmentară, interdisciplinară, tipizată, globalizantă. Acreditarea unei realități de compensație începe chiar cu exterioritatea textelor paradoxiste: **vizualizarea** câmpului semantic, sintaxă iconografă non-verbală, imagismul contestă în primul rând fonocentrismul structuralist și logocentrismul. Este reîmprospătat însuși misterul comunicării prin însoțirea fotogramelor cu scriitura. Trecând în revista poezia, proza (**America. Paradisul diavolului**, 1992; **Nonroman**, 1992; **Fugit...**, 1994 și teatrul lui Florentin Smarandache), Titu Popescu probează un adevărat tur de forță critică, reușind să califice și să valorizeze fiecare lucrare în parte, dar și curentul subteran ce le leagă, generator și insurgent în același timp. O terifiantă autoflagelare lexicală a realului săvârșește Florentin Smarandache, spre a se identifica pe sine și ceea ce deosebește viața de coșmarul de coșmarul totalitar. Care nu este numai unul de ordin social; orice formă de autoritarism sau puritanism este sancționată de paradoxistul nostru în ultimele sale proze

scurte prin reducerea la absurd, simultan sarcastic și paroxistic. Prodigios până la risipă în idei, autori citați și formulări memorabile, Titu Popescu reușește să definească un autor prin succesive învăluri și pertinente demonstrații comparatiste. Fără să cadă în hagiografie, eseistul este convins de propriul demers recuperator, văzând în Florentin Smarandache o întrupare a filosofiei paradoxiste, un autor al etniei **alternative**. Ale cărui cărți, din păcate prea puțin cunoscute, sunt marcate de alchimicul paradox al propriei vieți: “tensiunea scânteietoare, debordanța lirică, disonanța organizată, ironia dezinvolturii și demonismul rece, riscul lucid și naivitatea, jubilația și nepăsarea”.